

Pavel Borský

Dům č. p. 11 v Dolních Věstonicích

Mnozí turisté a výletníci si ve vzpomínkách na putování po Pálavě možná vybaví i prohlídku expozice v domě na dolnověstonické návsi, která byla věnována světoznámé archeologické lokalitě spojené s nálezem Věstonické venuše. V současnosti už několik let existuje nová, moderní instalace v Archeoparku Pavlov, představující proslavená paleolitická sídliště lovců mamutů, a dům v Dolních Věstonicích, spravovaný Regionálním muzeem v Mikulově, tak po náročné adaptaci získal nový účel a stal se Domem přírody Pálavy. Po celou dobu však budova se svou zajímavou historií zůstávala ve stínu zájmu veřejnosti, proto by mělo být připomenuto, že tato zvenčí nenápadná, ale starobylá stavba, která je nemovitou kulturní památkou, byla a stále je sama o sobě rovněž exponátem.¹

Historii domu se dosud nikdo nevěnoval, rovněž ani dějiny obce, kde se objekt nachází, nebyly monograficky zpracovány. Dolní Věstonice vznikly ve starém sídelním území na strategickém místě při přechodu Dyje. V psané historii se poprvé připomínají v roce 1312, kdy přináležely k hradu Děvičky. Tehdy rychtář v Dolních Věstonicích jménem Oldřich Holebrach dostal postupně do dědičného vlastnictví jeden a půl lánu v Horních Věstonicích, půl vinice se dvěma poplatnými čtvrtěmi a úřad perkmistra viničných hor v Dolních Věstonicích. Jednalo se o odměny za vysazení vinic ve vsi Horní Věstonice a vysazení vinohradů ve Strachotině a nad Dolními Věstonicemi. Dne 4. dubna 1336 pak král Jan Lucemburský potvrdil držení jeho synovi Oldřichu Holebrachovi mladšímu. Už předtím, 14. ledna 1334, věnoval Jan Lucemburský Dolní Věstonice Hartneidovi z Liechtensteina jako odškodnění za válečné škody. K roku 1377 se v Dolních Věstonicích připomíná tvrz u mostu vedle Dyje (... *das gelegen ist bei Nidern Wistancz der pruck neben der Tey*...). V roce 1380 se zmiňuje mlýn (... *mit der mule gelegen bey dem Niderndorf Wistancz*...).² Roku 1460 král Jiří z Poděbrad obnovil Dolním Věstonicím týdenní trh, jenž údajně zanikl za husitských válek. Dne 9. března 1490 král Matyáš Korvín povýšil obec opětovně na městečko.³ Od zmíněného přičlenění k liechtensteinskému zboží roku 1334 až do zániku patrimoniální správy roku 1848 patřily Dolní Věstonice k panství Mikulov, které od druhé poloviny 16. století vlastnili Dietrichsteinové.

Dějiny městečka dosud načrtli jen autoři základní vlastivědné literatury.⁴ Dům č. p. 11 s archeologickou dispozicí se zde bez váhání (a ovšem i bez citace písemných zpráv) uvádí jako bývalá radnice ze 16. nebo z počátku 17. století. Obecní archiv z větší části v roce 1945 shořel a dodnes se dochoval jen v torzu.⁵ Více zpráv k historii obce se zachovalo v dietrichsteinských archívech.

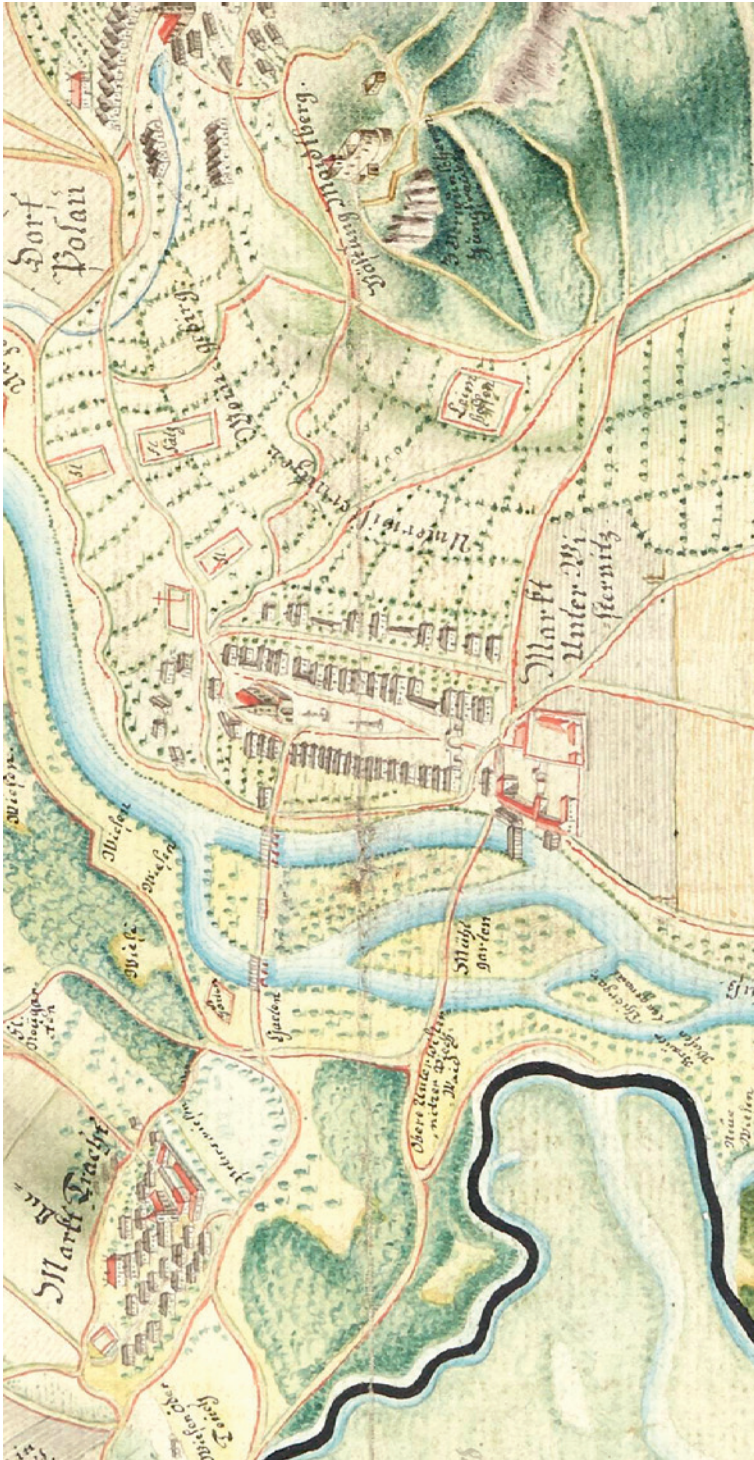
¹ Dům je evidován jako nemovitá kulturní památka s rejstříkovým č. ÚSKP 235167/7-1214. Předložený příspěvek, vycházející ze stavebněhistorické dokumentace, autor zpracoval pro Regionální muzeum v Mikulově v roce 2017 v souvislosti s přestavbou objektu na Dům přírody Pálavy.

² Srov. BISTRČICKÝ, Jan – SPURNÝ, František – VÁCLAVEK, Ludvík – ZEMEK, Metoděj: Moravské a slezské listiny liechtenštejnského archivu ve Vaduzu, Mikulov 1991, s. 79–81, 103–105, 109–110, 207–209 a 223–224 (listiny č. 46, 47, 48, 62, 66, 126 a 132).

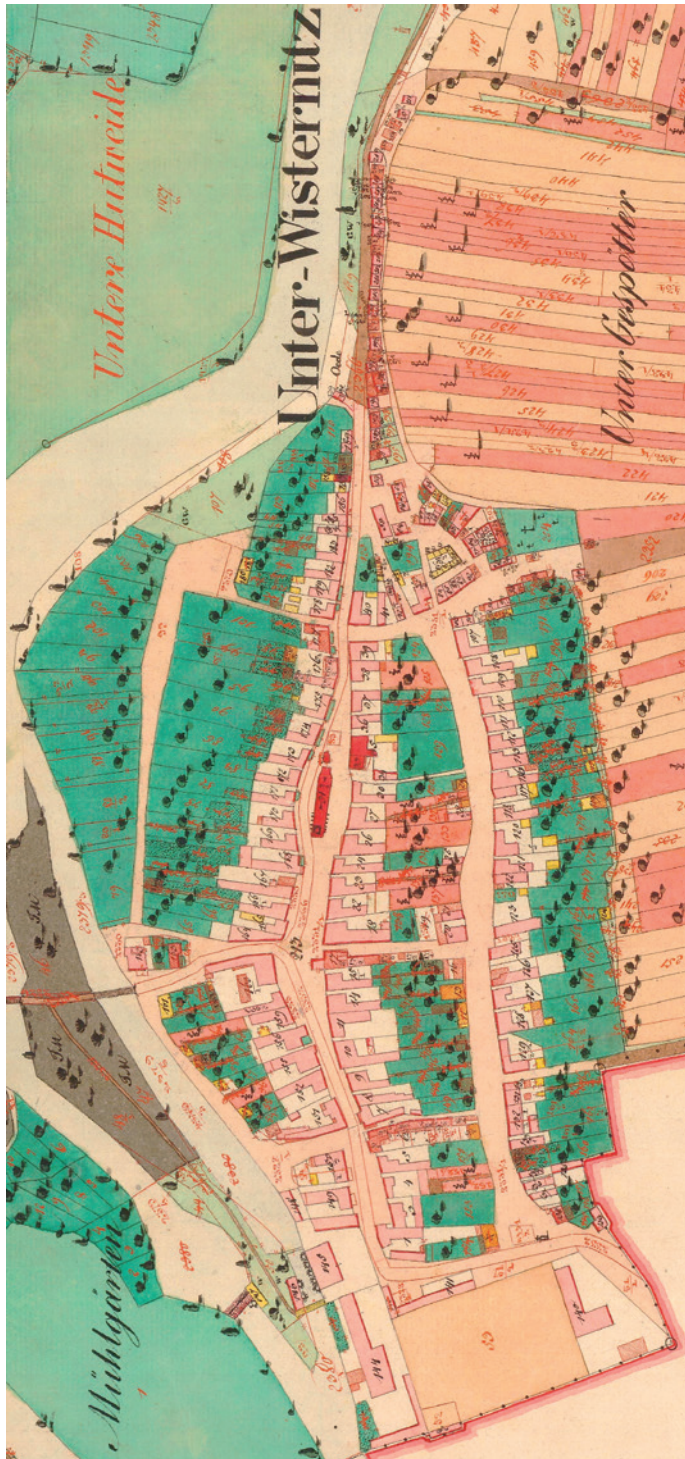
³ TUREK, Adolf: Povýšení Dolních Věstonic na městečko, *Vlastivědný věstník moravský*, roč. 6 (1951), s. 61.

⁴ NEKUDA, Vladimír (red.): Břeclavsko, Brno – Mikulov, 1969, zv. s. 394–399; KORDIOVSKÝ, Emil – DANIHELKA, Jiří: Brána do kraje. Průvodce obcemi okresu Břeclav, Mikulov 1999, s. 66–69. Pro úplnost je třeba ještě uvést SCHWETTER, Anton – KERN, Siegfried: Der politische Bezirk Nikolsburg, Nikolsburg 1884, s. 299–306; KUČA, Karel: Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Díl 1: A–G, Praha 1996, s. 725–729 a HEMMERLE, Rudolf: Sudetenland. Wegweiser durch ein vergessenes Land, Augsburg 1996, s. 432–433.

⁵ Dochované torzo je nyní uloženo ve Státním okresním archivu Břeclav se sídlem v Mikulově. Fond uspořádal a úvod k němu napsal středoškolský profesor Rudolf Kryčér (1884–1966), který se od konce padesátých let 20. století systematicky věnoval regionální historii Mikulovska.

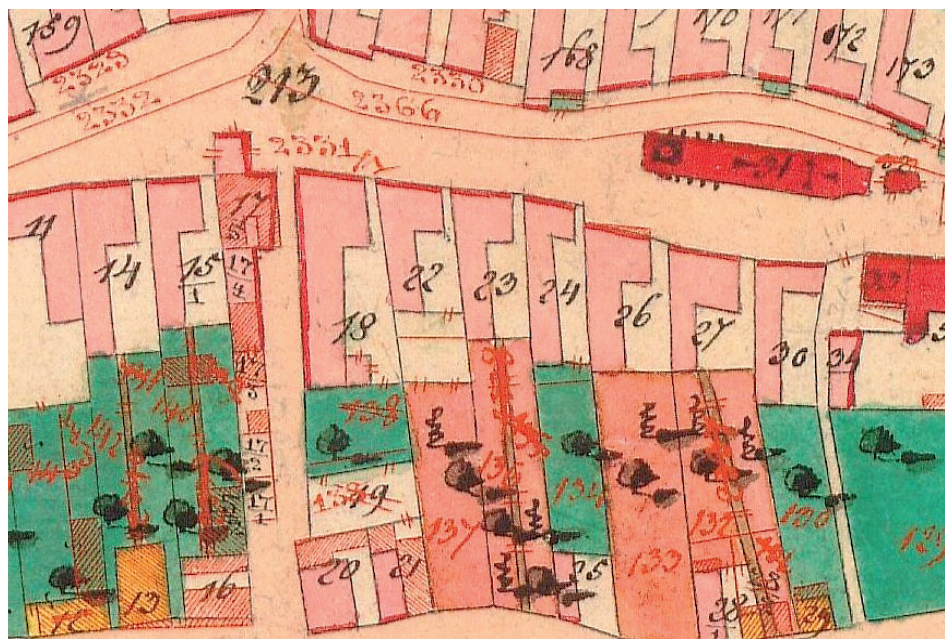
Dolní Věstonice na anonymní mapě panství Mikulov z roku 1675 (zmenšená kopie původní olejomalby s vročením 1781). Datováno 1798. Signováno M(artin) Rothmayer. Viz: Liechtenstein. The Princely Collections, Vaduz – Vienna, inv. č. PK 341 [online]. Dostupné na <https://www.liechtensteincollections.at/en/collections-online/map-of-the-dietrichstein-demesne-of-nikolsburg-mikulov-after-a-painted-original-from-1675-redone-at-reduced-scale> [cit. 21. prosince 2023]. V popředí je panský dvůr s mlýnem a pivovarem. Náves na západě uzavírá brána s postranními brankami pro pěší.

Dolní Věstonice na mapě státního katastru z roku 1825 s reambulací (Moravský zemský archiv v Brně, fond F 72 [Velkostatek Mikulov], inv. č. 3 528, mapa 3.)

Stávající číslování domů v Dolních Věstonicích neodpovídá historickému stavu. Pro spolehlivou identifikaci domu s nynějším číslem popisným 11 je nutné použít mapu stabilního katastru a písemný operát stabilního katastru z roku 1825.⁶ Na mapě je dům zakreslen na pozemkové parcele č. 17 a v písemném operátu je označen č. p. 13. Takto byl uveden po zavedení popisných čísel roku 1770. V dochovaném soupisu nově očíslovaných domů ve Věstonicích ze 17. února 1783 je výslovně označen jako obecní radnice.⁷ Výkaz na prvním místě podepsal starosta Gottfried Eberhard, který je prvním známým starostou městečka. V operátu stabilního katastru je pak dům evidován jako obecní majetek a je nápadné, že k němu nepatřily žádné polnosti. Dům č. p. 13 (nyní 11) sloužil tedy přinejmenším v letech 1783 až 1825 jako radnice. Jak zmíněno výše, je však podstatně starší a pochází nejspíše z počátku 17. století. Byl možná už renesanční radnicí Dolních Věstonic.⁸

V únoru 1783 byly kromě radnice evidovány ještě další obecní nebo vrchnostenské stavby jako dům pastýře č. p. 28, kostelní lisovny č. p. 46 a 49, dále č. p. 53 obecní domek, č. p. 73 panský dvůr, č. p. 82 mlýn, č. p. 83 pivovar, č. p. 84 bednárna a č. p. 85 palírna. Panský dvůr s příslušenstvím se nacházel na západním okraji obce a je dobře

Dům č. p. 11 na mapě stabilního katastru s reambulací. Černě jsou psána čísla stavebních parcel, červeně čísla pozemkových parcel, šrafované jsou zakresleny mladší změny zástavby provedené v mezidobí od vzniku mapy do nedatované reambulace. Dům na stavební parcele č. 17 je zakreslen s výrazným pravoúhlým výstupkem do návsí. Nepochybně se jednalo o žudr (podobně je zakreslen dům č. p. 92 s dodnes dochovaným žudrem). Šrafurou je na parcele vyznačena mladší stavba s odlišným půdorysem, která byla možná rozšířena mírně k východu do uličky. Dvorek ohraničoval na straně uličky drobný dvorní přístavek. V místě staršího dvorního křídla je zakreslena snad samostatně stojící stavba.

⁶ Moravský zemský archiv v Brně, fond F 72 (Velkostatek Mikulov), inv. č. 3 528, mapa 3; resp. Moravský zemský archiv v Brně, fond D 10 (Stabilní katastr), sign. 2 781.

⁷ Moravský zemský archiv v Brně, fond F 18 (Hlavní registratura Dietrichštejnů v Mikulově), inv. č. 6 888, kart. 1 106.

⁸ V nejstarší gruntovníci Dolních Věstonic, vedené od roku 1662, není k domu žádný majetkový převod. Viz Státní okresní archiv Břeclav, fond NAD 78 (Archiv městečka Dolní Věstonice), kn. 5.

patrný už na nejstarším známém vyobrazení Dolních Věstonic na mapě panství z roku 1675.⁹ Náves na straně dvora uzavírala brána s postranními brankami pro pěší. Jednalo se zjevně o kulisu bez fortifikačního významu, ale v souvislosti s tímto vyobrazením stojí za pozornost, že k roku 1414 se v Dolních Věstonicích uvádějí nepřimo dvě brány, sídlo tedy muselo být ve středověku nějak ohrazené a uzavíratelné.¹⁰

Jedinou starší zprávou o radnici je zápis o jejím vyloupení z roku 1744. Dne 22. března 1744 psal mikulovský hejtman knížeti Karlu Maxmiliánovi z Dietrichsteina (vládl 1738–1784), že v noci na 18. března 1744 bylo po „vylámání okenního kříže“ z radnice ukradeno 150 zl., přičemž po zloději nezůstaly žádné stopy. Dále bezpečně víme, že radnici poškodil požár roku 1805. Mimořádně ničivý požár vypukl 2. dubna 1805 – shořelo při něm 40 domů (z toho 28 poplatných domů a 12 domků) a šest stodol a zasáhl také radnici.¹¹ Po požáru obec 7. dubna žádala mikulovskou vrchnost o podporu pro pohořelé a 10. dubna zaslala do Mikulova přípis, který se týkal pouze radnice. Výslovně se v něm uvádí, že shořela celá střecha. Nejmenovaný tesař odhadl náklady na obnovu na 2 000 zl. Obec žádala, aby mohla z knížecí pokladny vybrat 1 000 zl., které zapůjčila vrchnosti na úrok, a dále si přála od vrchnosti 1 000 zl. naopak půjčit, a to na dobu deseti let bezúročně.¹² Při obnově se počítalo s 8 000 taškami a deseti mírami slámy. Dne 17. dubna psal kníže Jan Křtitel Karel z Dietrichsteina-Proskau (vládl 1784–1808) inspektorovi židlochovického panství, že povolil Dolním Věstonicím přidělit deseti mír slámy, která na panství Mikulov není. Pravděpodobně byla určena na doškovou střechu dvorního křídla, zatímco na přední části byly zřejmě použity tašky. Slámu 10. května předala panství Židlochovice a Dolní Kounice.¹³

Dům č. p. 52 se žudrem v Dolních Věstonicích
(foto Pavel Borský, 2017)

Dům č. p. 115 se žudrem v Pouzdřanech
(foto Pavel Borský, 2017)

⁹ Anonymní mapa se dochovala v kopii z roku 1781 (1798) od Martina Rothmayera. Viz: Liechtenstein. The Princely Collections, Vaduz – Vienna, inv. č. PK 341 [online]. Dostupné na <https://www.liechtensteincollections.at/en/collections-online/map-of-the-dietrichstein-demesne-of-nikolsburg-mikulov-after-a-painted-original-from-1675-redone-at-reduced-scale> [cit. 21. prosince 2023].

¹⁰ BRETHOLZ, Bertold: Das Urbar der Liechtensteinischen Herrschaften Nikolsburg, Dürnholz, Lundenburg, Kaltenstein, Feldsberg, Rabensburg, Mistelbach, Hagenberg und Gnadenhof aus dem Jahre 1414, Reichenberg – Komotau 1930, s. 38. Srov. BÁLEK, Miroslav – UNGER, Josef: Ohrazené středověké vesnice na Moravě, *Archaeologia historica*, roč. 21 (1996), s. 429–442.

¹¹ Moravský zemský archiv v Brně, fond F 18 (Hlavní registratura Dietrichštejnů v Mikulově), inv. č. 7 836, kart. 1 106.

¹² První splátka měla být zaplacená 1. května 1806.

¹³ Moravský zemský archiv v Brně, fond F 18 (Hlavní registratura Dietrichštejnů v Mikulově), inv. č. 7 427, kart. 1 190 a inv. č. 7 808, kart. 1 286.

Na mapě stabilního katastru z roku 1825 je na místě nynějšího domu č. p. 11 zakreslen objekt s dlouhým dvorním křídlem a výrazným pravoúhlým výstupkem do návsi. Podobný výstupek je zakreslen u domu na protilehlé straně náměstí, kde se u domu s nynějším č. p. 52 dochoval žudr. Nepochybně se tedy jednalo o žudr i v případě domu č. p. 11.¹⁴ Na parcele je pak šrafurou vyznačena mladší stavba s odlišným půdorysem. Na straně náměstí byla ukončena v uliční čáře, ale do postranní uličky se mírně rozšiřovala. Na straně uličky navazoval na hlavní objekt přístavek, jenž vymezoval úzký dvorek po boku dvorního křídla. Na místě zadní části starého dvorního křídla je zakreslena samostatně stojící obdélná stavba. Do písemného operátu stabilního katastru je dodatečně vepsán odkaz na výměr vceňovací komise z roku 1855, kdy došlo ke změně výměry stavební parcely.

Stavební vývoj domu č. p. 11

Dům č. p. 11 byl postaven na nárožní parcele při postranní uličce v jižní frontě náměstí proti cestě od mostu přes Dyji. Patrový, zčásti podsklepený dům s dvoutraktovou dispozicí při ulici je zaklenutý v přízemí i v patře v rozsahu západního traktu.¹⁵ Ve dvoře navazuje patrové, rovněž zaklenuté dvorní křídlo. Bez starších písemných pramenů lze počátky dochovaného domu datovat jen obecně podle tvarosloví kleneb s protilehlými trojbokými výsečemi a také podle portálku do komory v patře horního křídla, a to do doby kolem roku 1600.

V roce 1805 údajně shořela jen střecha radnice. V letech 2022 a 2023 byly dodatečně dendrochronologicky datovány povalové stropy v přízemí domu. Celkem se datovalo pět povalů do let 1804, 1803/1804 a do let 1850/1851, 1853/1854 (určeno mýcení kmenů), z nichž dva starší trámy byly podle dlabů druhotně použité.¹⁶ Použití trámů z počátku 19. století by mohlo naznačovat, že škody po požáru 1805 mohly být větší a obnova se netýkala jen střechy. Datování trámů do padesátých let 19. století pak dokazuje další vlnu úprav.

Až do poloviny 19. století byl dům podle všeho vybaven žudrem stojícím před západním klenutým traktem.¹⁷ Do domu se vstupovalo z podloubí žudru do spodní síně. Teprve v padesátých letech 19. století došlo k podstatnější změně, která byla dokreslena do mapy stabilního katastru a zapsána do písemného operátu s datováním 1855. Žudr byl kolem roku 1855 z neznámých důvodů snesen a do spodní síně se nadále vstupovalo přímo z náměstí. Vstupní průčelí bylo klasicistně upraveno do podoby, kterou zachycují ještě nejstarší známé fotografie ze šedesátých let 20. století.

Do padesátých let 19. století dům vypadal zřejmě podobně jako stavba č. p. 52 s dodnes dochovaným žudrem opatřeným v přízemí sloupy. Obdobný dům se nachází také v nedalekých Pouzdřanech (č. p. 115). Na jihozápadní Moravě existuje celkem početná skupina výstavných domů se žudrem. Kromě Dolních Věstonic a Pouzdřan je to dům č. p. 91 v Dolních Dunajovicích, č. p. 171 v Modřicích, č. p. 23 a 76 v Želešicích, č. p. 30 v Přízřenicích, č. p. 159 v Troskotovicích. Zuzana Syrová a Jiří Syrový roku 2008 upozornili, že se jedná o domy

¹⁴ „Výrazného rizalitu charakteru žudru“ si na mapě stabilního katastru povšiml už Karel Kuča v roce 1996. Viz KUČA, c. d., s. 726. Zjevně mylné je však jeho datování domu do první čtvrtiny 18. století.

¹⁵ Sklepy se nacházejí pod dvorním křídlem. Byly objeveny až v roce 1997 při provádění vodovodní a kanalizační přípojky. První sklep byl tehdy sanován, ale druhý, zatopený, se obnovil až při probíhající adaptaci domu na Dům přírody Pálavy. K sanaci prvního sklepa a obnově domu v roce 1997 srov. Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Brně, spisovna, rejstříkové č. 235167/7–1214.

¹⁶ Datování provedl T. Kyncl, DendroLab Brno.

¹⁷ Dle Václava Frolce souvisel žudr v oblasti jižní Moravy s německým osídlením. Na Moravském poli v Dolním Rakousku jsou žudry uváděny k polovině 17. století a v Burgenlandu u hliněných domů již ve století šestnáctém. Viz FROLEC, Václav: Lidová architektura na Moravě a ve Slezsku, Brno 1974, zvl. s. 98, pozn. 50, 51; resp. FROLEC, Václav – VÁŘEKA, Josef: Lidová architektura. Encyklopedie, Praha 1983, s. 270–271.

s rohovou síní, již je předsazen žudr.¹⁸ Stejnou dispozici měla i nejstarší věstonická radnice, kde byl dolní klenutý síní v nároží představen žudr. V zadní části síně pak bylo schodiště do patra a odtud se procházelo do dvora a také do komory v zadním díle úhlové dispozice.

Nová radnice č. p. 81

Možná že po radikální asanaci kolem roku 1855 dům už nadále radnicí nebyl. Na historických pohlednicích Dolních Věstonic z předválečné éry stojí na návsi naproti této staré radnici při ústí cesty od Strachotína rozlehlý dům s klasicistní fasádou. Právě tato budova se zřejmě jako novostavba neznámo přesně kdy stala novou radnicí. Ozřejmuje to vlastivědný sborník, který v roce 1967 vydal ve Vídni bývalý okresní školní inspektor a školní rada Adalbert Oberleitner.¹⁹ A. Oberleitner ve své knize – věnované jeho rodné obci – mimo jiné sestavil seznam starostů od zmíněného Gottfrieda Eberharda z roku 1782 až po posledního starostu před odsunem německého obyvatelstva. Publikoval také seznam obecních budov i celkový soupis domů s tehdejšími majiteli. Používal při tom ještě platná původní popisná čísla. Radnicí byl dům č. p. 81 s hostinskou koncesí a řeznictvím, v němž se nacházely také čtyři byty. Dům č. p. 13 (tj. historickou radnici s nynějším č. p. 11) uvedl jako soukromý dům (*Ullreichshaus*). Je s podivem, že o původní

Historická pohlednice Dolních Věstonic. Na pohlednici jsou zachyceny obě historické radnice – vpravo ve frontě domů stará radnice jako patrový řadový dům, vlevo v popředí samostatně stojící nová radnice z 19. století. (Sbírka Regionálního muzea v Mikulově – Fotografie, pohlednice, inv. č. 2433)

¹⁸ SYROVÁ, Zuzana – SYROVÝ, Jiří: Dům s rohovou síní – opomíjená varianta trojdílného domu, in: Sborník 6. Funkční a prostorové uspořádání budovy. Sborník příspěvků ze 6. konference stavebněhistorického průzkumu, uspořádané 5.–8. 6. 2007 v Litomyšli (ed. Jan Veselý), Praha 2008, s. 169–176. Autoři uvádějí také zaniklý dům čp. 25 v Brně-Lišni.

¹⁹ OBERLEITNER, Adalbert: Unter – Wisternitz im Wandel der Zeiten, Wien 1967. Adalbert Oberleitner (1891–1985) byl kromě toho autorem několika dalších vlastivědných a národopisných publikací z předválečné éry.

Inzerát s nabídkou služeb hostince v budově nové radnice z roku 1926 (převzato z: ZOBEL, Karl: Führer durch die Pollauer Berge und ihr Umland, Brünn 1926, s. 155.)

Sür Touristen und Besucher der Pollauer Berge sowie der weltberühmten Mammutfundstätten bei Unter-Wisternitz empfiehlt sich die

Rathaus=Restauration

in Unter-Wisternitz, Marktplatz

mit neu eingerichteten Lokalitäten. Fremdenzimmer, nach Bestellung Massquartier. Jederzeit warme und kalte Speisen. Südmähr. Spezialweine sowie gute abgelagerte Biere. Solide Bedienung. Mäßige Preise. In der Sommersaison Kellerausgang, gelegen an der Pollauer Straße.

Fr. Groschauer, Restaurateur.

Uliční průčelí domu kolem roku 1960 (před 1965) s označením Místní národní výbor (Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Brně, fototéka, inv. č. 14 437)

funkci tohoto domu vůbec nevěděl, i když je jednoznačně doložena písemnými prameny. Radnice č. p. 81 vyhořela na konci druhé světové války, a právě v této budově shořel i obecní archiv.²⁰ Ještě v roce 1946 je na leteckém snímkování na tom místě vyhořelý dům bez střechy, který byl poté stržen a parcela zůstala dodnes nezastavěná.²¹ A. Oberleitner dále zaznamenal, že v roce 1935 vzniklo v Dolních Věstonicích na návrh starosty

²⁰ Tamtéž, s. 182–183, s. 281–282 a s. 290.

²¹ Jedná se o současnou parcelu č. 341/5.

Dvorní průčelí domu kolem roku 1960 – před rokem 1965 (Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Brně, fototéka, inv. č. 14 438)

Stav domu v roce 1976, kdy je již na fasádě označení MUZEUM (foto archiv Regionálního muzea v Mikulově)

Úprava domu pro archeologickou expozici v roce 1978 (foto archiv Regionálního muzea v Mikulově)

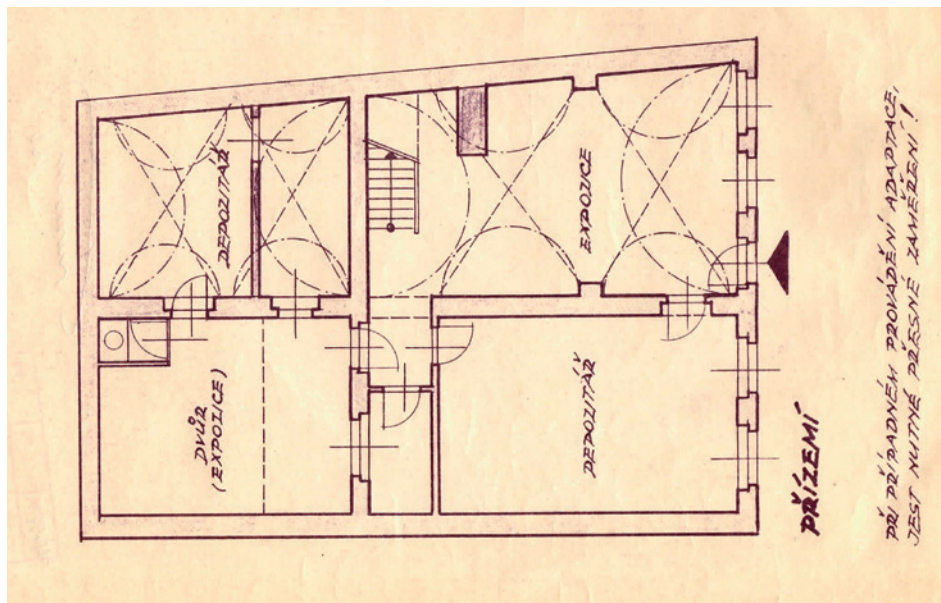
Rudolfa Tikowského místní muzeum, sídlící v obecním domku č. p. 165 na Zámečnické ulici.²² V roce 1945 se stalo součástí mikulovského muzea.²³

Muzeum v domě č. p. 11

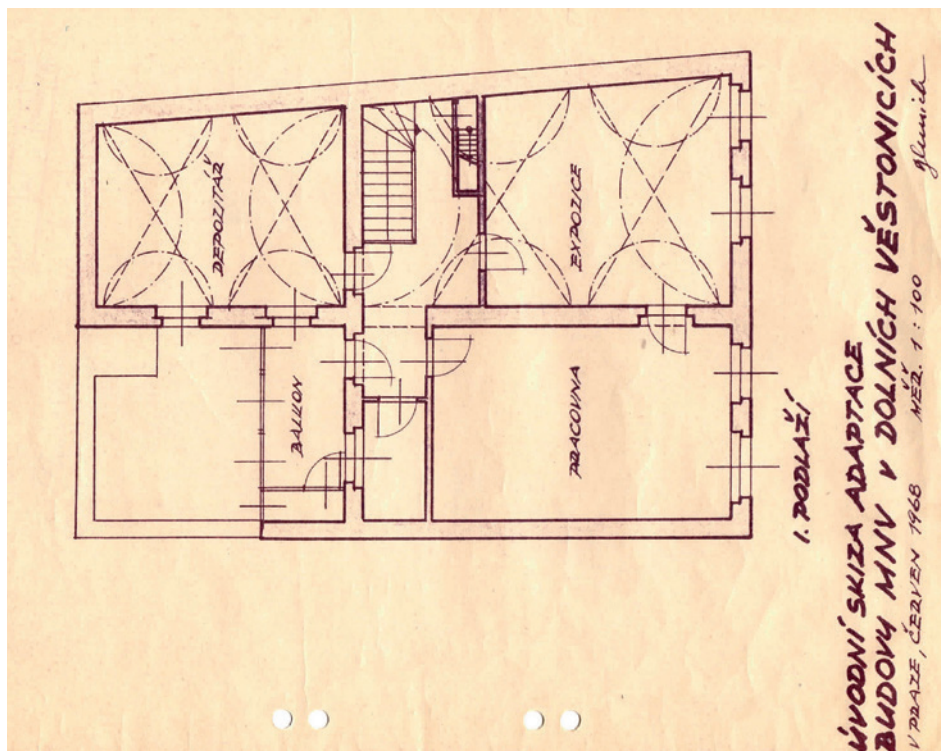
Po válce se bývalá historická radnice znovu načas stala sídlem vedení obce – místního národního výboru. Už v roce 1968 však měla být v domě zřízena archeologická expozice a depositář muzea a Archeologického ústavu tehdejší Československé akademie věd.

²² OBERLEITNER, c. d., s. 192. O sbírky pečoval obecní sekretář Oswald Gretz.

²³ VRBKOVÁ, Stanislava: 100 let muzejnictví v Mikulově, RegioM. Sborník Regionálního muzea v Mikulově, roč. 2013, s. 198–201.

Skica půdorysu přízemí. Datováno červen 1968. Zjevně se už v roce 1968 počítalo s využitím objektu pro archeologickou expozici a depozitář. Hlavní vstup vedl z ulice do místnosti, kde byly mylně zakresleny tři osy. (Obecní úřad Dolní Věstonice)

Skica půdorysu patra. Datováno červen 1968. (Obecní úřad Dolní Věstonice)

Dvorní průčelí domu v první dekádě 21. století (foto Milan Karásek)

Záběr do expozice *Věk lovců a mamutů* instalované mikulovským muzeem na počátku nového milénia (foto Milan Karásek)

Klenutá síň v patře a renesanční portálek do komory nad zadním dílem domu (foto Pavel Borský, 2017)

Lze tak soudit z dochovaného plánu z archivu Městského úřadu v Dolních Věstonicích s vročením 1968. Dům byl v sedmdesátých letech označen i na průčelí jako muzeum. V letech 1977–1978 byl pak rozsáhle opraven. Vstup z náměstí se zrušil a nahradil jej vchod ze dvorku. Okenní otvory byly ve všech osách sjednoceny, starší architektonické členění fasády zaniklo a hlavní průčelí bylo nově členěno v parteru pásovou bosáží. Ve dvorku zanikla bedněná krytá pavlač a drobný přístavek na straně uličky. Nová archeologická expozice Regionálního muzea v Mikulově se slavnostně otevřela 23. června 1979.²⁴ O 45 let později se náročně zrekonstruovaný objekt ve správě Regionálního muzea v Mikulově stal Domem přírody Pálavy – otevřen byl 14. června 2024.

Pavel Borský

House No 11 in Dolní Věstonice

The article focuses on the history of an ancient house No 11 in Dolní Věstonice, which hosted the archaeological display of the Regional Museum in Mikulov since 1979. This display covered the world-renowned site associated with the find of the famous Venus of Vestonice. 45 years later, the house has been reconstructed following a detailed study of its historical structure.

The heritage-listed house is an exhibit in itself. In the written sources it is referred to as a municipal hall since 1783. However, according to the preserved vaults and other architectural elements it is obvious that the house is much older, probably from the beginning of the 17th century. In Dolní Věstonice, in 1490 promoted to a townlet, it probably served as a municipal hall from the Renaissance times. In 1805 the house was damaged by a destructive fire, but it was restored and then, for reasons unknown, rebuilt in 1855. Until the middle of the 19th century it had a typical terraced-up porch ("žudr") in front of its vaulted interior tract. The entrance to the house was from below the žudr. The former renaissance house therefore looked similar as a preserved house No 52 in Dolní Věstonice, or a house with a žudr No 115 in Pouzdřany. These houses belong to a group of buildings in south-western Moravia that have a special layout including a corner hallway with the projecting žudr.

After the reconstruction in the mid-19th century the house was no longer used as a municipal hall. At some point in the second half of the 19th century, the municipality built a new community hall – house No 81; but that burned down at the end of World War II and then perished. After a complicated recent reconstruction, completed in 2024, House No 11 has become the House of Nature for Pálava.

²⁴ UNGER, Josef: Archeologická expozice v Dolních Věstonicích, Jižní Morava, roč. 16 (1980), s. 222–223; resp. UNGER, Josef: Věstonická expozice, Malovaný kraj, roč. 19 (1983), č. 2, s. 5.